

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
 Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
 Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

Kingdom of Cambodia
 Nation Religion King
 Royaume du Cambodge
 Nation Religion Roi

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២១

ការអំពាវនាវឱ្យមានការចូលរួមចំណែកជាគំនិត
មុខងារដែលនៅសេសសល់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (អ.វ.ត.ក.)
ពាក់ព័ន្ធនឹងក្រសួង

សេចក្តីព្រាងកិច្ចព្រមព្រៀងបន្ថែមទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានប្រមើលមើលអំពីរយៈពេលបីឆ្នាំដំបូង ចាប់គិតពីពេលបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតាមផ្លូវតុលាការ (រួមទាំងបណ្តឹងសាទុក្ខ) ដែល អ.វ.ត.ក. ត្រូវបន្តអនុវត្តមុខងារដែលនៅសេសសល់ជាច្រើន (សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល ៖ សេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ [A/RES/75/257B](#) ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១¹ ដែលបានអនុម័តយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀងបន្ថែមទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការរៀបចំក្នុងពេលអន្តរកាល និងការបញ្ចប់ការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងរបាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការ [A/75/809](#))²។

គម្រោងបញ្ចប់ផែនការបច្ចុប្បន្ន គ្រោងសម្រាប់ការបិទបញ្ចប់សកម្មភាពតុលាការ នៅក្រោយត្រីមាសទីបួន ឆ្នាំ ២០២២។

យើង ចៅក្រម យូ ឧត្តរា និងចៅក្រម Claudia FENZ ត្រូវបានចាត់តាំងដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល ជាចៅក្រមរបាយការណ៍ សម្រាប់មុខងារដែលនៅសេសសល់ពាក់ព័ន្ធនឹងជនរងគ្រោះ។ មានសំណើឱ្យយើងផ្តល់របាយការណ៍ប្រឹក្សារួមយ៉ាងយូររហូតដល់ថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២១ ដើម្បីរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រឱ្យបានទាន់ពេលវេលាសម្រាប់ដំណាក់កាលនៅសេសសល់។

អាណត្តិការងារជាមួយសម្រាប់គោលបំណងនៃរបាយការណ៍នេះ គឺការផ្តល់នូវ “**ការពន្យល់ និងអនុសាសន៍អំពីលទ្ធភាពអនុវត្តដែលសមស្រប និងប្រកបដោយអត្ថន័យ សម្រាប់ជនរងគ្រោះដែលស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ**” ។

¹ <https://digitallibrary.un.org/record/3931979?ln=en> ។

² <https://undocs.org/A/75/809> ។

ជាផ្នែកនៃអាណត្តិការងាររបស់យើង និងដើម្បីជាប្រយោជន៍ក្នុងការប្រមូលគំនិតផ្សេងៗគ្នាយ៉ាងទូលំទូលាយ តាមដែលអាចធ្វើទៅបាននោះ យើងសូមអញ្ជើញអ្នកពាក់ព័ន្ធជាមួយ អ.វ.ត.ក.ទាំងអស់ ដាក់ជូនជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរនូវគំនិតសម្រាប់ការផ្តួចផ្តើម ពាក់ព័ន្ធនឹងជនរងគ្រោះ ដែល អ.វ.ត.ក. អាចអនុវត្តបានតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ២ នៃសេចក្តីព្រាងកិច្ចព្រមព្រៀបនៃម។ ទោះបីជា យើងចង់រៀបចំសិក្ខាសាលា ដែលមានការចូលរួមដោយផ្ទាល់ និងការ ចែករំលែកគំនិតទៅវិញទៅមកក្តី ប៉ុន្តែជាអកុសលស្ថានភាពជំងឺឆ្លងកូវីត១៩ដែលកំពុងរាតត្បាត មិនអនុញ្ញាតឱ្យមាន សកម្មភាពបែបនេះបានឡើយ នៅពេលនេះ។

ការចូលរួមចំណែកគួររួមមាន៖ ទម្រង់រួមទូលាយ (មិនលើសពីពីរ (២) ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស និង/ឬ បី ទំព័រជាភាសាខ្មែរ) ដោយពន្យល់ថា តើគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលស្នើឡើងមានអត្ថន័យ និងជាជំនួយរយៈពេលវែងដោយ របៀបណាចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម និងសាធារណជនទូទៅ។ ការចូលរួម ចំណែកគួរសង្ខេបលក្ខណៈពិសេសជាគន្លឹះនៃគម្រោងស្នើសុំ ដែលរួមមានមូលហេតុ ក្រុមគោលដៅ និងពេលវេលា ប្រហាក់ប្រហែល។ ផែនការអនុវត្តលម្អិត ឬគម្រោងថវិកាស្នើឡើង គឺមិនចាំបាច់ឡើយនៅដំណាក់កាលនេះ។

ពាក្យ“គំនិតផ្តួចផ្តើម” គឺមិនមែនមានន័យកម្រិតកំណត់ទៅលើទម្រង់និងខ្លឹមសារនៃសំណើសុំណាមួយឡើយ។

ពាក្យ “ជនរងគ្រោះ” គួរឃើញស្រាយក្នុងន័យទូលាយ ហើយមិនកម្រិតកំណត់ត្រឹមតែអ្នកដែលបានចូលរួមនៅ ក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក. ឡើយ។

ក្នុងចំណោមកត្តានានា ដែលអ្នកចូលរួមចំណែកអាចគិតពិចារណាបានគឺរួមមាន៖

- វិសាលភាពនៃហេតុការណ៍ និងលក្ខណៈនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្ត ដែលប៉ះពាល់ទៅលើប្រជាជនភាគ ច្រើននៅពេលនោះ ហើយដែលផលវិបាកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនោះ នៅបន្តមានក្នុងអារម្មណ៍របស់ពួកគាត់មកទល់ បច្ចុប្បន្ន។
- ការពិតដែលថាជាងពាក់កណ្តាលនៃប្រជាជនកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន គឺកើតក្រោយហេតុការណ៍ទាំងនោះ។
- អត្ថិភាពនៃគម្រោងដែលអាចបង្កើតឡើង រួមទាំងគម្រោងដែលបានអនុវត្តរួចហើយថាជាការផ្តល់សំណង និង វិធានការក្រៅផ្លូវតុលាការ³។
- រយៈពេលដំបូងសម្រាប់មុខងារដែលនៅសេសសល់ គឺប្រមើលទុកថាមានរយៈពេលបីឆ្នាំ។

³ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើលទំព័រខាងក្រោម៖

1. បញ្ជីសំណង និងវិធានការក្រៅផ្លូវតុលាការនៅ អ.វ.ត.ក.
2. បញ្ជីឯកសារយោង

ក្រុមគោលដៅនៃគំនិតផ្តួចផ្តើម រួមមាន ប៉ុន្តែមិនមែនកម្រិតត្រឹមតែជនរងគ្រោះផ្ទាល់ និងកូនចៅរបស់ពួកគេ គ្រូបង្រៀន សិស្ស និងស្រីជំនាញផ្សេងៗគ្នា ទាំងជាតិ និងអន្តរជាតិ សាធារណជនទូទៅ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។

សំណើសុំគ្រប់គ្រងជូនជាភាសាអង់គ្លេស ឬភាសាខ្មែរ យ៉ាងយូររបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២១ ផ្ញើជូនទៅ លោក ស៊ីម សុរិយ៉ា (sorya.sim@un.org) និងលោក កែវ សុទ្ធី (keo.sothie@eccc.gov.kh)

សូមធ្វើការចែកចាយដោយសេរី និងដោយទូលំទូលាយទៅក្នុងចំណោមអ្នកពាក់ព័ន្ធដែលចាប់អារម្មណ៍ នៅ ក្នុងក្រុមបណ្តាញរបស់លោក/លោកស្រី។

គំនិតសង្ខេប

គំនិតដែលបានប្រមូលផ្តុំ ជាផ្នែកនៃដំណើរការស្វែងយល់ក្រៅផ្លូវការនេះ នឹងត្រូវបានពិចារណា ហើយដាក់ បង្ហាញនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់យើង រួមជាមួយទស្សនៈ និងការផ្តល់អនុសាសន៍របស់យើង ជូនទៅការិយាល័យរដ្ឋ បាល។ អាចមានលទ្ធភាពដែលថា គំនិតទាំងនោះនឹងត្រូវពង្រីកបន្ថែម កែសម្រួល ឬបញ្ចូលគ្នា ដែលដូច្នោះហើយគឺអាច ខុសពីការរំពឹងទុករបស់ម្ចាស់គំនិតផ្តួចផ្តើមណាមួយប្រសិនបើយកមកអនុវត្ត។ ការត្រួតពិនិត្យ និងសេចក្តីសម្រេច ស្ថាពរលើការអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមណាមួយ គឺស្ថិតលើការិយាល័យរដ្ឋបាល។

អ្នកចូលរួមចំណែក នឹងទទួលបានការលើកសរសើរនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់យើងជូនទៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ដែលយើងនឹងស្នើសុំឱ្យមានការបោះពុម្ពផ្សាយ។

មិនមានការទូទាត់ជាហិរញ្ញវត្ថុឡើយ សម្រាប់ការចូលរួមចំណែកនេះ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ឬចម្ងល់ សូមទាក់ទង៖

លោក ស៊ីម សុរិយ៉ា (sorya.sim@un.org)

លោក កែវ សុទ្ធី (keo.sothie@eccc.gov.kh)

សំណង និងវិធានការក្រៅផ្លូវតុលាការ នៅ អ.វ.ត.ក.

សំណងក្នុងសំណុំរឿង ០០១

ការចងក្រង និងការផ្សព្វផ្សាយនៅលើគេហទំព័រផ្លូវការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នូវរាល់ការ ថ្លែងសុំទោស និងការទទួលស្គាល់ ការទទួលខុសត្រូវ ដែលថ្លែងឡើងដោយ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច នៅក្នុងអំឡុងសវ នាការ រួមទាំងនៅដំណាក់កាលបណ្តឹងសាទុក្ខ។

សំណងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១

- ក. គម្រោងទី១៖ ទិវាជាតិការចងចាំ (ថ្ងៃទី២០ ឧសភា)
- ខ. គម្រោងទី៣៖ ការសាងសង់ស្នូបនៅរាជធានីភ្នំពេញ សម្រាប់រម្មឹកដល់ជនរងគ្រោះនៃការជម្លៀសដោយសារការ ជម្លៀសដោយបង្ខំ
- គ. គម្រោងទី៥៖ វិធីព្យាបាលតាមរបៀបការចងក្រងជាសក្ខីកម្ម
- ឃ. គម្រោងទី៦៖ ក្រុមជួយខ្លួនឯង
- ង. គម្រោងទី៧៖ ការតាំងពិពណ៌ជាអចិន្ត្រៃយ៍
- ច. គម្រោងទី៨៖ ការតាំងពិពណ៌ចល័ត និងគម្រោងអប់រំ៖ សិក្សាស្វែងយល់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងយុត្តិធម៌អន្តរកាល
- ឆ. គម្រោងទី៩៖ ការបញ្ចូលជំពូកស្តីពីការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សនៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ទៅ ក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់សាលារៀននៅកម្ពុជា
- ជ. គម្រោងទី១០៖ ការសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសន្តិភាព
- ឈ. គម្រោងទី១១៖ គម្រោងបោះពុម្ពកូនសៀវភៅអំពីអង្គហេតុដែលត្រូវបានសម្រេចសេចក្តី នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/ ០១ និងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
- ញ. គម្រោងទី១២៖ បោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយសាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០១ ជាពីរប្រភេទ
- ដ. គម្រោងទី១៣៖ គម្រោងផ្សាយឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ អ.វ.ត.ក

សំណងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២

- ក. គម្រោងទី១៖ កម្មវិធីសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម
- ខ. គម្រោងទី២៖ ការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាល និងសិក្ខាសាលា សម្រាប់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និងសាស្ត្រាចារ្យមហាវិទ្យាល័យ
- គ. គម្រោងទី៣៖ គម្រោងអណ្តើក៖ គម្រោងអន្តរព័ត៌មានប្រកបដោយភាពច្នៃប្រតិដ្ឋ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងភាពក្លាហានរបស់ពលរដ្ឋខ្មែរ
- ឃ. គម្រោងទី៤៖ គម្រោងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសហគមន៍៖ ប្រជាជនចាម និងខ្មែរក្រហម
- ង. គម្រោងទី៥៖ ផ្តាស្តាប្រកាមអង្គការ

- ច. គម្រោងទី៦៖ សម្លេងពីជនជាតិភាគតិច៖ ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់សាធារណជន អំពីការប្រព្រឹត្តទៅលើជនជាតិវៀតណាម និងចាម ដែលបានរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម
- គ. គម្រោងទី៧៖ រឿងរ៉ាវដែលមិនធ្លាប់បានគេដឹងរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានចូលរួមនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ នៅ អ.វ.ត.ក
- ជ. គម្រោងទី៨៖ ពេលវេលាដែលត្រូវចងចាំ៖ ការប្រកួតប្រជែងតាក់តែងបទចម្រៀង ឆ្នាំ២០១៦ របស់យុវជនទាក់ទងនឹងការចងចាំនៅកម្ពុជា
- ឈ. គម្រោងទី៩៖ ផ្ទាំងគំនូរដើម្បីការចងចាំនៅក្រាំងតាចាន់
- ញ. គម្រោងទី១០៖ ការចូលមើលកំណត់ត្រាតុលាការស្តីពី សវនាការជំនុំជម្រះខ្មែរក្រហម និងសម្ភាររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅមជ្ឈមណ្ឌលតម្កល់ឯកសារច្បាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹង អ.វ.ត.ក
- ដ. គម្រោងទី១១៖ ការព្យាបាលនិងផ្សះផ្សារ សម្រាប់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិត ពីរបបខ្មែរក្រហម
- ថ. គម្រោងទី១២៖ ការអប់រំផ្នែកច្បាប់ និងសិទ្ធិពលរដ្ឋ ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាជនជាតិភាគតិច
- ឌ. គម្រោងទី១៣៖ ការលើកកម្ពស់សុខភាព និងសុខុមាលភាពផ្លូវចិត្ត និងការកាត់បន្ថយហានិភ័យនៃភាពក្រីក្រ និងការកាត់ផ្តាច់ពីសង្គមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួន និងបុគ្គលចាស់ជរា ដែលងាយរងគ្រោះ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

វិធានការក្រៅរដ្ឋប្បវេណី

- ក. ស្តាប់អនុស្សាវរីយ៍ នៅសារមន្ទីរទួលស្តែង
- ខ. ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង ការទទួលបានយុត្តិធម៌ សម្រាប់ស្ត្រី និងជនរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សាលើផ្លូវភេទនៃរបបខ្មែរក្រហម
- គ. ព្រឹត្តិការណ៍ផ្សះផ្សារជាតិ
- ឃ. តុលាការទូរនិមិត្ត (Virtual Tribunal) អ.វ.ត.ក.
- ង. មូលនិធិជនរងគ្រោះកម្ពុជា។

ឯកសារយោង

បញ្ជីនេះគ្រាន់តែជាព័ត៌មានប៉ុណ្ណោះ។ បញ្ជីនេះមិនមែនជាបញ្ជីលម្អិត អំពីការងារដែលមានបច្ចុប្បន្ន ឬជាការបង្ហាញពី គម្រោងអនាគតឡើយ។ បញ្ជីនេះរួមមានការស្ទង់មតិ សៀវភៅ អត្ថបទ និងគេហទំព័រស្ថាប័ន។

1. Christoph Sperfeldt & Rachel Hughes ការគ្រោងទុកអំពីសំណង។ *ទស្សនាវដ្តីការអនុវត្តសិទ្ធិមនុស្ស* 12, 2020, 545-565. Oxford University Press។
2. Julian Poluda, Sineth Siv & Sotheary Yim របាយការណ៍វាយតម្លៃស្ថាពរ៖ ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានយុត្តិធម៌ សម្រាប់អ្នករស់រានមានជីវិតជាស្ត្រី និងជនរងគ្រោះនៃអំពើហិង្សា ផ្លូវភេទ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម, ការវាយតម្លៃស្ថាពរ លើគម្រោងមិនមែនតាមផ្លូវតុលាការ ស្តីពីយេនឌ័រ របស់ អ.វ.ត.ក (ដំណាក់កាលទី២)។ កម្ពុជា៖ មូលនិធិគាំទ្ររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UN Trust Fund) ដើម្បី បញ្ចប់អំពើហិង្សាលើស្ត្រី VSS/ECCC, TPO, ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩។
3. Williams, Timothy, Julie Bernath, Boravin Tann & Somaly Kum យុត្តិធម៌និងការផ្សះផ្សារ សម្រាប់ជនរង គ្រោះសម័យខ្មែរក្រហម? ការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ នៅក្នុងដំណើរការយុត្តិធម៌អន្តរកាលកម្ពុជា។ Marburg: មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាអំពីជម្លោះ, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាច្បាប់មនុស្សធម៌, Bern: swisspeace ឆ្នាំ ២០១៨។
4. Christoph Sperfeldt, Melanie Hyde & Mychelle Balthazard, សម្លេងនៃការផ្សះផ្សារ៖ ការវាយតម្លៃលើការ ផ្សព្វផ្សាយតាមប្រព័ន្ធព័ត៌មាន និងការចូលរួមរបស់អ្នកនៅមានជីវិត ក្នុងសំណុំរឿង ០០២ នៅតុលាការខ្មែរក្រ ហម។ East West Center/WSDHANDA មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស និងយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ សាកល វិទ្យាល័យ Stanford ឆ្នាំ២០១៦។
5. Nadine Kirchenbauer, Mychelle Balthazard, Latt Ky, Patrick Vinck & Phuong Pham, ការចូលរួមរបស់ ជនរងគ្រោះ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ភ្នំពេញ៖ សមាគមន៍អភិវឌ្ឍន៍ និង សិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣។

<https://www.eccc.gov.kh/en/blog/2013/04/26/civil-party-survey-745-says-eccc-doing-enough-victims>

6. Phuong Pham, Patrick Vinck, Mychelle Balthazard & Sokhom Hean, បន្ទាប់ពីសវនាការលើកដំបូង៖ ការស្ទង់មតិផ្នែកលើប្រជាជន អំពីការដឹងព្រហ្មទណ្ឌនិងការយល់ឃើញអំពីយុត្តិធម៌ និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា សហរដ្ឋអាមេរិក៖ សាកលវិទ្យាល័យ California, Berkeley ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១
<https://humanrights.berkeley.edu/sites/default/files/publications/after-the-first-trial-june-2011.pdf>
7. Phuong Pham, Patrick Vinck, Mychelle Balthazrd, Sokhom Hean & Eric Stover, ដូច្នេះយើងនឹងមិនភ្លេចឡើយ៖ ការស្ទង់មតិផ្នែកលើប្រជាជន ស្តីពីអាកប្បកិរិយាចំពោះការកសាងសង្គមឡើងវិញ និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ សហរដ្ឋអាមេរិក៖ សាកលវិទ្យាល័យ California, Berkeley ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩
<https://humanrights.berkeley.edu/sites/default/files/publications/so-we-will-never-forget-january-2009.pdf>
8. Laura McGrew, ផ្លូវឆ្ពោះទៅរកការផ្សះផ្សារនៅកម្ពុជា។ *Peace Review: ទស្សនាវដ្តីយុត្តិធម៌សង្គម* 23:514-521, Taylor & Francis Group, LLC. ISSN 1040-2659 ឆ្នាំ ២០១១។
9. Eve Zucker & Laura McGrew, ការរួបរួមគ្នា បន្ទាប់ពីអំពើហិង្សាទ្រង់ទ្រាយធំ។ សហរដ្ឋអាមេរិក University of Michigan Press ឆ្នាំ ២០២០។
10. Ly Sok-Kheang, ដំណើរការផ្សះផ្សារនៅកម្ពុជា, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០១៧
11. Beth Van Schaack & Daryn Reicherter, ស្ថាប័នប្រយោជន៍ដែលមើលមិនឃើញរបស់កម្ពុជា៖ ចិត្តសាស្ត្រនៃការប៉ះទង្គិច និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៦។
12. Beth Van Schaack, Daryn Reicherter & Youk Chhang, ចិត្តសាស្ត្រនៃការប៉ះទង្គិច ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១១។
13. Rothany Srun, Tim Minea, Judith Strasser, Muny Rothara, Chhay Marideth & Yourth Sarath., ជំនរដីគ្រោះ- កិច្ចពិភាក្សារបស់អតីតខ្មែរក្រហម, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិ សម្រាប់ការផ្សះផ្សារ (បច្ចុប្បន្នឈ្មោះ ក្តីករុណា) និងអង្គការចិត្តសាស្ត្រអន្តរវប្បធម៌ ឆ្នាំ២០១១។

14. Suzannah Linton, ការផ្សះផ្សារនៅកម្ពុជា, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៤។
15. Meng-Try Ea and Sorya Sim , ជនរងគ្រោះ និងចារិកៈ សក្ខីកម្មរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមក្នុងៗ, ភ្នំពេញ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០១
16. Dylan Ungerman Sears ថាមពលនៃការព្យាបាលតាមបែបសក្ខីកម្ម៖ ការព្យាបាល ការបិទបញ្ចប់ និង កិត្តិយសជនរងគ្រោះ
<https://www.eccc.gov.kh/en/blog/2018/01/08/power-testimonial-therapy-healing-closure-and-dignity-victims>
17. កម្មវិធីផ្តល់ប្រឹក្សាតាមវិទ្យុ ដែលគាំទ្រដោយ អ.វ.ត.ក សម្រាប់អ្នកនៅរស់ពីរបបខ្មែរក្រហម។
<https://www.eccc.gov.kh/en/articles/eccc-sponsors-radio-counseling-show-khmer-rouge-survivors>
18. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា
<https://www.eccc.gov.kh>
19. ក្តីករុណា
<https://www.kdei-karuna.org>
20. អង្គការចិត្តសង្គមអន្តរវប្បធម៌ កម្ពុជា
<https://tpocambodia.org>
21. មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
<https://www.d.dccam.org>
22. សារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ឡូលស្តែង
<https://tuolsleng.gov.kh/>
23. មជ្ឈមណ្ឌលធនធានសោតទស្សន៍បុប្ផាណា
<https://bophana.org/>